

ANSESA. MEMÒRIA I CAL·LIGRAFIA

Arnau Puig

L'obra d'Enric Ansesa no és la de la memòria dels anònims, aquells que només arribaran a ser perquè per les seves accions algun artista, pintor, poeta o escriptor, els haurà escollit; en tot cas potser és la història del anònims que tenen número, que se sap quants són y perquè varen ser. Així mateix, les cal·ligrafies de l'Enric Ansesa no són les cal·ligrafies que ajuden a captar o posar de manifest tarannà i caràcter del que n'és l'autor - que també poden ser per fer bonic - sinó que són les cal·ligrafies que denuncien, sobre un paper, les víctimes i les injustícies que en el transcurs del dies viscuts i al pas del temps es van produint.

Ansesa a partir d'un determinat moment de la seva acció plàstica va decidir que amb el color negre - el no color, segons es percebi, però que Goethe va entendre que també era un color, precisament l'oposat al blanc (l'altre no color, segons una certa manera d'entendre la nostra sensibilitat perceptiva) si enteníem que les formes només són manifestacions de color i no presències segons una teoria del clarobscur -, Ansesa va decidir, doncs, que amb el color negre en tenia prou per mostrar el que sentia i volia: que al món només hi ha impulsos, accions, intencions, que no van més enllà, no es concreten en res més que en intensitats energètiques que, transitòriament són una cosa i després passen a ser-ne una altra. Quan hom rep un efluvi natural, animal o humà, el que en queda és l'impacte, que no hi ha manera de traduir o transcriure amb fidelitat sota cap forma tangible, a no ser la del teixit textural mateix de l'impacte.

Si observéssim amb profunditat tot el que succeeix i no ens deixéssim emportar pel que ens diuen que són les coses i tal com són, verificariem que tot es redueix

a un canvi de textures: el que abans de l'impacte tenia una textura després de l'impacte en té ja una altra; són les textures les que es modifiquen, si bé la cultura ens diu que són les formes. Amb tot això hauríem de començar a parlar no d'una cultura visual sinó tàctil i visual ensems; dit amb paraules actuals, tots els factors que intervenen en el nostre context són energies, expansions o retraccions de les accions, provocacions i, cosa que semblava insignificant respecte del que se'n deia una forma, sentiments, nats precisament de les sensacions, que és el que reflecteixen les estructures.

En definitiva, com veiem, com ja va percebre Goethe – que en el món tot són colors, inclosos el negre i el blanc – i com percebrien els impressionistes exaltats pel coneixement científic, no hi ha altra cosa que impactes, que alteracions de les estabilitats perceptives que, a cada moment, tenen la seva presència, la seva textura, que es pot donar amb un color, amb una altre o un altre, però que en definitiva tot és el mateix: presència textural.

Hi ha, reconeixem-ho, valoracions sentimentals de les textures, que els uns prefereixen en blau, altres en groc, en verd o fins i tot en vermell, o tota altra variant possible. A la història de l'art això s'ha donat i, entre els moderns hi ha artistes del blau - Yves Klein –, del vermell (Rothko), o del negre (Miró en moltes ocasions). Molts més dels que es pensa en aquest, diguem-ne, color negre: Malevitx (l'obra no és simbòlica sinó representativa), Art Reinhard (el negre en tant que color és representació de si mateix), Motherwell (el negre pot ser la millor representació i la més representativa de certs estats de consciència) i, entre nosaltres, Ansesa (que inclouria totes aquestes possibilitats). Les apreciacions sentimentals de cadascun d'ells ve a ser la mateixa: que no cal matisar, no cal cercar gaire cosa per oferir la textura. Amb el negre ja n'hi ha prou, ja que del que parla el quadre, allò a què se refereix, no és a la subjectivitat de l'artista – l'informalisme ja ho va experimentar i mostrar – sinó a l'objectivitat

representativa: els quadres són el que mostren. I el que mostren són punts, grumolls, conglomerats, textures, la justificació dels quals caldria buscar a la realitat que hi ha fora del quadre, i aquesta objectivitat és tan heterogènia en els casos justificatius particulars que l'única realitat que en queda és que es tracta de fets, trets objectius: víctimes, desastres, immolacions, venjances, odis, afliccions, accions i projectes sense futur. D'aquests fets i sentiments és del que el quadre n'és no representació sinó testimoniatge; consegüentment el que importa és el nombre, la quantitat, no la justícia, la satisfacció, que no hi són ni hi seran mai, perquè en l'execució del fet la intenció de la justificació no hi era ni hi és.

Aquestes obres són el testimoni de les víctimes, de totes les víctimes, dels encoratjaments, de les il·lusions iniciades i perdudes; res de sòlid, permanent, atès que l'executor, l'actor, no incloïa en la seva intenció aquest objectiu.

Tot és un punt, una textura, un flux, monocrom, tenaç, persistent, testimoni per un artista; però de cap manera és un monument, una celebració. No és ni un homenatge al desconegut, a l'oblidat; simplement és el balanç dels esforços inútils, el llistat de les energies alliberades vers el res.

Però tot això no deixa de ser quelcom executat per humans, sofert per humans; l'artista és aquí on s'emplaça. En lloc d'expressar-se, mostrar-se ell i la seva indignació o la seva joia, com feia l'artista informalista, ara, l'artista – el que és sensible a l'acte únic i individualitzat, particularitzat –, es limita a no deixar passar el que cauria a l'oblit i, en conseqüència, bastardia de la realitat i de la història.

Aquestes obres d'Ansesa són aquí perquè se sàpiga el que no hi ha manera – pels documents de la cultura – de saber. Però que fou i és; tot això ho trobem en aquestes obres en negre; tanmateix, si hom hi aprecia un altre color és només un reflex, un fet comptable, una manera d'indicar que hi ha en el mateix pla i per la mateixa o similar causa, molts autors i responsables d'aquestes causes.

Els objectes, que com una conseqüència natural del nombre i de la cal·ligrafia dels testimonis anònims i oblidats, són presents també amb negre i amb els reflex que denota el nombre d'individualitats, aquests objectes en lloc de ser làpides testimonials són escultures a l'espai; com els quadres, però amb aquella dimensió que potser és, encara, una estètica més ofensiva per a una justificació del que no es voldria que fos. El negre – contradicció en el concepte mateix – no és la negació sinó l'afirmació; del que s'adonà Goethe quan va dir que el negre també era un color, una manera d'entendre i expressar l'entorn, natural i, obvi, també social.